

Pohřební zvyklosti mohylových kultur

Charakteristickým projevem střední doby bronzové je pohřbívání pod mohylami. Ovšem pohřbívalo se i na plochých pohřebištích, která jsou někdy považována za zničené mohylníky. Pohřební ritus byl kostrový i žárový. U karpatské mohylové kultury v klasické fázi převládá žárový ritus.

Kostrový ritus

Nespálená těla se zachovávají jen výjimečně, hlavně zuby, lebeční a dlouhé kosti. Tělo bývá uloženo natažené nebo s mírně pokrčenými nohama na místo, které mohlo být vydlážděné nebo obestavěné kameny. Orientace byla libovolná, nejčastěji SV-JZ a V-Z. Existuje domněnka, podle které orientace záležela na postavení slunce v době ukládání. U česko-falcké mohylové kultury byly ve středním stupni kostrově pohřbívány převážně ženy a v mladším stupni převážně muži.

Na Moravě se u středodunajské mohylové kultury zachovalo několik mohylníků (například v oblasti Žďánického lesa a v Boroticích). Mohyly mají různé velikosti, od sotva rozpoznatelných po mohyly o průměru 20m a výšce 1,4m. Jsou tvořené převážně hlínou. Obvodové kamenné věnce jsou vzácné. Také se objevují příkopy lemující obvod mohyly. Počet pohřbů pod 1 mohylou se pohybuje od 1 do 3. Některé jsou také kenotafy. Pohřeb leží na úrovni země. Karpatská mohylová kultura hloubila hrobové jámy široké asi 0,5-1m, dlouhé 1,5-2m a hluboké kolem 1m.

Žárový ritus

Spálena byla nejspíše jen část kostí. Dodatečně byly drceny. U česko-falcké mohylové kultury byly ukládány na podložku nebo přímo na zem. Milodary byly ukládány přímo na spálené kosti a nebyly poškozené. U středodunajské a karpatské mohylové kultury bývají pohřby popelnicové, jámové nebo volně rozhozené. Jáma měla obvykle kruhový nebo vejčitý tvar. Jako urnu většinou používali amforu překrytou miskou, kamenem nebo střepem. Urna mohla být obložena kameny nebo měla kamenný věnec, což dokládá existenci mohyly. Také se objevují kruhové žlábků.

Hrobovou výbavu tvořily 1-3 kusy keramiky a několik bronzových předmětů. Hroby mohou být chudé, bez výbavy, i bohaté s 5 nádobami. Bronzový inventář tvoří například jehlice, náramky, nápažníky, sekery, dýky. Nástroje a zbraně ležely podél těla, nádoby u nohou, ojedinele za hlavou nebo u ruky.

Literatura:

ČUJANOVÁ-JÍLKOVÁ, E. 1988: Některé zvláštnosti pohřebního ritu západočeské mohylové kultury střední doby bronzové a v jejím západním sousedství. In: Antropofagie a pohřební ritus doby bronzové, Materiály z pracovního setkání Brno, pavilon Anthropos 24.-25. 10. 1988, Brno, 143-156.

OŽDÁNI, O. 1986: Zur Problematik der Entwicklung der Hügelgrabkulturen in der Südwestslowakei, Slovenská archeológia 34, 5-96.

PODBORSKÝ, V. 1993: Pravěké dějiny Moravy, Muzejní a vlastivědná společnost, Brno.